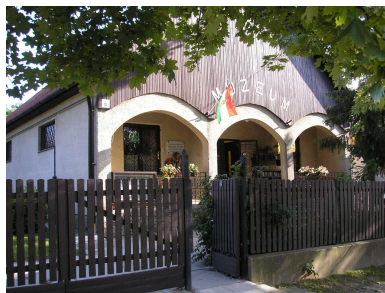

NKA
Múzeumok Kollégiuma
Budapest

Isaszegi Múzeumi Kiállítóhely
Madách Imre u. 15.

Szakmai Beszámoló
a 2021. évi 209111/00033 azonosító számú
NKA pályázat megvalósulásáról

Az **Isaszegi Művelődési Ház és Múzeumi Kiállítóhely** (2117 Isaszeg, Dózsa Gy. u. 2.) mint **anyaintézmény** pályázatot nyújtott be 2021. évben az NKA Múzeumok Kollégiuma részére, a **telephelyén az isaszegi Múzeumi Kiállítóhely** (2117 Isaszeg, Madách Imre u. 15.) megvalósuló állományvédelmi feladatok megoldására.

A nyertes pályázati cél:

Műtárgyvédelmi eszközök beszerzésére, restaurálására és néprajzi tárgyak fertőtlenítésére

Az anyaintézmény a fenti célok megvalósítására a Nemzeti Kulturális Alap Múzeumok Kollégiuma döntése alapján **350.000,-Ft** vissza nem térítendő támogatásban részesült, amelyet ezúton is megköszönünk!

A több mint fél évszázada folyamatosan és a jelenlegi épületben 40 éve működő isaszegi muzeális kiállítóhely (Falumúzeum) a pályázati kiírásnak és célnak megfelelően, a következő állományvédelmi feladatokat valósította meg:

Restaurálásra került 1db térkép (1813.) és 1 db Obsitos levél (1882.), néprajzi tárgyak gázos fertőtlenítése helyett vegyszeres fertőtlenítése, konzerválása valósult meg, mintegy (60 db), valamint műtárgyvédelmi eszköz beszerzése, Aura Pro dokumentum és könyvszkennel.

Az NKA Múzeumok Kollégiuma pályázatán nyert támogatással kapcsolatos információk a múzeum facebook oldalán olvashatók a 2021. május 12-i, június 30-i, december 16-i és a 2022. március 17-i Bejegyzéseknél:

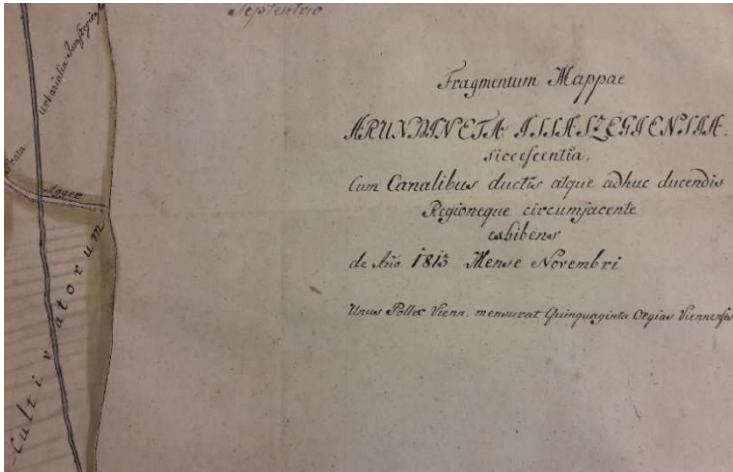
<https://www.facebook.com/Isaszegi-Falum%C3%B4zeum-523865404309570/>

Dokumentumok restaurálása I.

Térkép részlet 1813-ból

A merített papírra készített térkép leltári száma: T-2021.1.1.

A restaurátori dokumentáció a Beszámoló 1. sz. Melléklete

A helytörténet számára roppant érdekes dokumentum címe:

A kiszárított isaszegi nádas térképének részlete, a már létező és a létesítendő csatornák, valamint a körülöttük fekvő területek ábrázolásával, az 1813. november havi állapotban.

A helytörténet számára nagyon fontos, hogy számos egykori isaszegi lakos nevét tudjuk a térképről leolvasni, és többjüknek a mai napig a leszármazottjai a településen élnek! Nagyon érdekes, hogy 1812-ben a nádas kiszikkasztásával, a vizenyős terület lecsapolásával az isaszegiek művelhető földet nyertek.

Feliratok a térképen:

septentrio = észak / a térkép északi tájolású lehet, mint a maiak is általában)

Margocanabetorum Colonialium = a jobbágyi kenderföldek határa (határ, mint külterület)

Cauleta Colonialia = jobbágyi káposztaföldek

Fragetum = eperföld

Possessio Issaszeg = Isaszeg birtoka (valószínűleg a település folytatása)

Pons minor = kis híd

Pons major = nagy híd

Cataracta = zúgó (a patakon)

Pratum Crematarii = a szeszfőző rétje

(Pratum) Lanioni = a mézárós rétje

(Pratum) Diversitoris = a kocsmáros/fogadós rétje (Kérdés: Kocsma vagy fogadó volt-e 1813-ban Isaszegen a hídnál?)

Prata per Coloniis uata = a jobbágyok által használt rét

Pratum Dominale = uradalmi rét

Ager Diversitoris = a kocsmáros/fogadós területe

Canalis = csatorna

maceratorium Canabium = kenderáztató

Arundinetum ab 1812 exsiccans = az 1812 óta kiszárított nádas

Agger = sánc

A kis hídtól (valószínűleg a patak medrétől keletre vezető utca északi oldalán a telkek/házak nevesítve vannak:

A pataktól keletre haladva:

- a szeszfőzde (víz mellett)
- mészárszék
- kocsmá/fogadó (kérdés: mi volt akkor a településen?)
- Farkas János
- Farkas Ádám
- Dudás Márton
- Kiss József
- Apágyi János
- Kubisik Márton
- Dudás József
- Apágyi József (valakije)
- Dudás György (valakije)
- idősb Farkas János
- Mastalka József
- Fortzek Pál
- Hrustinszki József
- ifj, Pretznik Márton
- Juhász György
- Licki István
- Petrás Márton (valakije)
- Surman Jakab
- Bartoska György
- Vojth József
- Hrustinszki Ádám
- Surman Pál
- Berkes Tamás
- Tihanyi András
- Hrustinszki György
- Hrustinszki Márton
- id. Ecseri Pál
- Kovácsik Mihály
- Hajdú Pál
- Sárváry Márton
- Kmeth Mihály
- Moravetz György
- Hajdú Mátyás

A restaurált térkép egy részlete

Dokumentumok restaurálása II.

Obsitos levél – a lithográfia leltári száma: T-2021.1.2.

Honvéd-Vég Elbocsátó levél 1882-ből

A Restaurátori dokumentáció a Beszámoló 1. sz. Melléklete

A 140 éve kiállított Obsitos levélnek fontos helytörténeti vonatkozása van, mivel Klinkó Mátyás főhajtűzér isaszegi születésű volt, leszármazottai ma is a településen élnek.

Restaurált és paszpartuba helyezett Obsitos levél 1882-ből

HONVÉD VÉG-ELBOCSÁTÓ EMLÉKLAP felirata

Klinkó Mátyás magy. Kir. honvéd **főhajtűzér** született 1850. Magyarország

Pest megye **Issaszegh** községben Római Katolikus földműves, acs. Kir. 7.

tüzérezrednél mint altűzér és főhajtűzér 10 évet 3 hónapot a magy. Kir.

1.honvéd zászóaljnál mint főhajtűzér 2 évet összesen tizenkétévet 3hónapot

és napot szolgált az 1878. évi boszniai megszállásban részt

vettörvényszabtasorhadi és honvédségivéd kötelezettségének teljesen eleget tévén, - a honvédség kötelékéből ezzel végképen elbocsáttatik.

Nevezett honvéd főhajtűzér jogosítva van a hadiéremviselésére.

A fent mondottak igazolásául, nevezettnek jelen okirat, a véderőről szóló 1868-ik évi XI. törvényczikk 39. §-a alapján, kiadatott.

Kelt Budapest, 1882. évi december 31.

Ő császári és apostoli királyi fölségének

Pesti-könyvnyomda-
részvénytársulat
Seydl Ede százados

valóságos honvéd őrnagya és a magy. Kir.

1. honvéd zászlóalj parancsnoka

Molnár Kálmán

A merített papírra készített térképet (1813.) valamint a Honvéd Vég-Elbocsátó Emléklapot (1882.) Murnerné Lukács Katalin (okl. művészrestaurátor) restaurálta kiváló minőségben az isaszegi Múzeumi Kiállítóhely számára. A restaurált dokumentumokat, a műtárgyvédelmi követelményeknek is megfelelő savmentes papírba téve, térképszekrényben tároljuk. Időszaki vagy állandó kiállításban történő bemutatásához speciális vitrinre lenne szükségünk, amellyel jelenleg sajnos nem rendelkezünk.

Restaurált Obsitos levél 1882-ből

Néprajzi tárgyak gázos fertőtlenítése helyett – mivel az igényelt támogatás teljes összegét nem kaptuk meg, amely 741.857,-Ft volt – néprajzi fatárgyak vegyszeres fertőtlenítését tudtuk megvalósítani, a Pannon-Protect Kft. (Pomáz) vásárolt, 18 liter (3x5l és 3x1literes kiszerelésben) **ANTI-Insekt faanyagvédőszerrel**.

Mivel elszívó berendezéssel felszerelt külön helyiséggel nem rendelkezünk, ezért csak szabadterben, a jó idő beálltával (20 C⁰) tudtuk ezen munkánkat elkezdni. A konzerválás megkezdése előtt természetesen figyelembe vettük a munkavédelmi óvó és védő szabályokat. Sav és lúgálló kesztyű, arcmaszk, szemvédő szemüveg, megfelelő zárt munkaruházat alkalmazásával végezzük jelenleg is a műtárgyvédelmi munkát.

A korábban a Múzeumi Állományvédelmi Bizottság pályázatán (2005.) vásárolt raktárkonténerben tárolt azon leltározott néprajzi tárgyainkat emeltük ki a konzerválás céljára, amelyeknél a farontó un. kopogóbogár kártételét észleltük.

A konzerválás során csak olyan fatárgy kezelése történt meg, amely nem festett, nem volt rajta bőr borítás. A vegyszeres kezelés előtt portalanítottuk a tárgyakat! A vegyszer hatékonysága érdekében egyes tárgyakkal, pl. mángorló, az erősebb kártételnél „áztatást” alkalmaztunk, ill. a kezelés után tárgyat fóliába csomagoltuk a nagyobb hatékonyság érdekében, hogy a kipárolgó vegyszer gőzei által okozott oxigénelvonás következtében a faszövet mélyebb részein megbúvó lárvákat és rovarokat is elpusztítsuk. A konzerválással mintegy 60 db néprajzi tárgy állományvédelmét valósítottuk meg.

A Pannon-Protect Kft-től (Pomáz) vásárolt 18 liter Anti-Insekt faanyagvédőszer és a munkavédelmi védőeszközök.

Néprajzi tárgyak konzerválása az Anti-Insekt faanyagvédőszerrel

Konzervált néprajzi tárgyak egy része

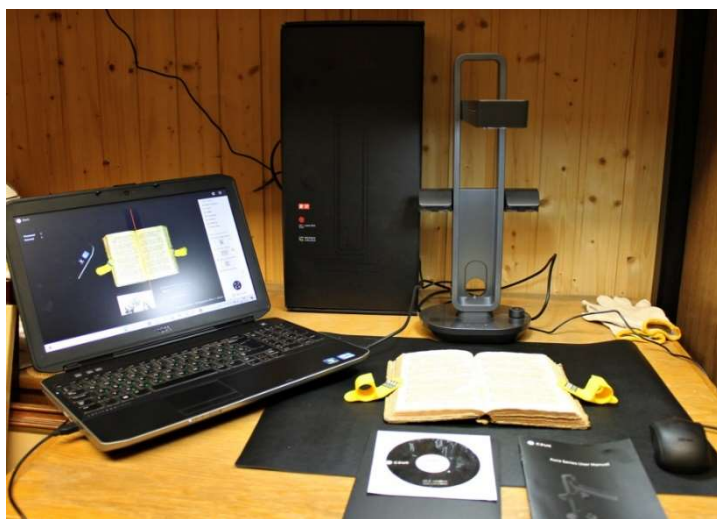
Talpas guzsaly konzerválása ecseteléssel

Állományvédelmi munkánk a jelen Beszámolóban szereplő 60 db néprajzi tárgy konzerválásával nem állt le, folyamatosan szeretnénk ezt a munkát végezni az elkövetkező hónapokban, más munkáink mellett. Fontos szempont számunkra a megelőzés, hiszen ezt kisebb költséggel, ráfordítással tudjuk elérni, mint amikor a műtárgyállomány felülfertőződik. A raktárakban a rendszeres ellenőrzés ezt a célt szolgálja, hogy az esetlegesen fertőzött néprajzi fatárgyak mielőbb kiemelésre kerüljenek és konzerválásra.

Czur Aura Pro eszköz alkalmazása a dokumentum és könyvvállományvédelme érdekében.

A berendezéssel kíméletesen tudjuk állományvédelmi munkánkat elvégezni. A készülék LED megvilágításának köszönhetően az UV/IR műtárgykárosító sugárzása és a hőhatáselenyésző. A LED lámpák fényereje szabályozható. A régi könyv- és dokumentum állomány digitális feldolgozása során a sérülékeny lapokat cérnakesztyű segítségével fogtuk meg és helyeztük a munkalapra. Az esetleges porszennyeződést a papírlapokról ecset segítségével, (vatta pamaccsal) távolítottuk el. A dokumentumok beolvasása kiváló minőségben történt!

LED specifikáció:

16 valódi és 16 melegfehér LED

Fényerősség:

Természetes fény mód: 140-600 lux

Olvásás/írás mód: 180-800 lux

Számítógép mód: 110-560 lux

Okos éjszakai mód: 15-60 lux

Színhőmérséklet tartomány:

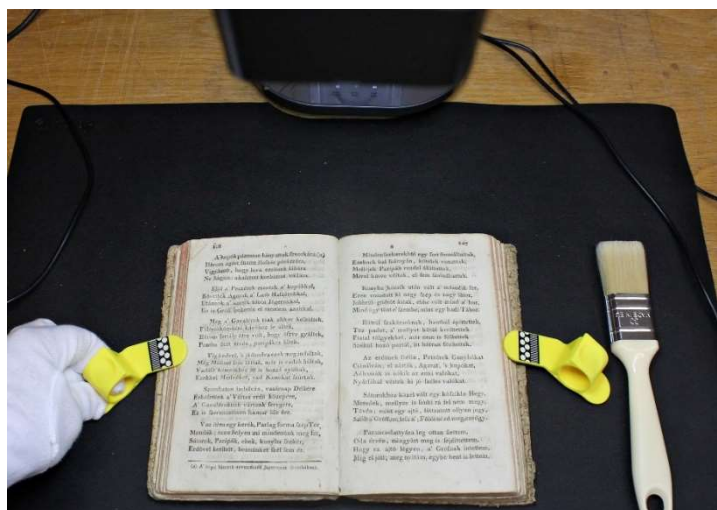
Természetes fény: 4800 K

Olvásás/írás: 4000 K

Számítógép mód: 3000 K

Okos éjszakai mód: 3000 K

Czur Aura Pro működés közben

Szkennelési specifikáció:

Szenzor: 14 Mp

Legnagyobb felbontás: 4300x3240 Mp

Formátum: A/4, A/3

Videó mód: MJPG

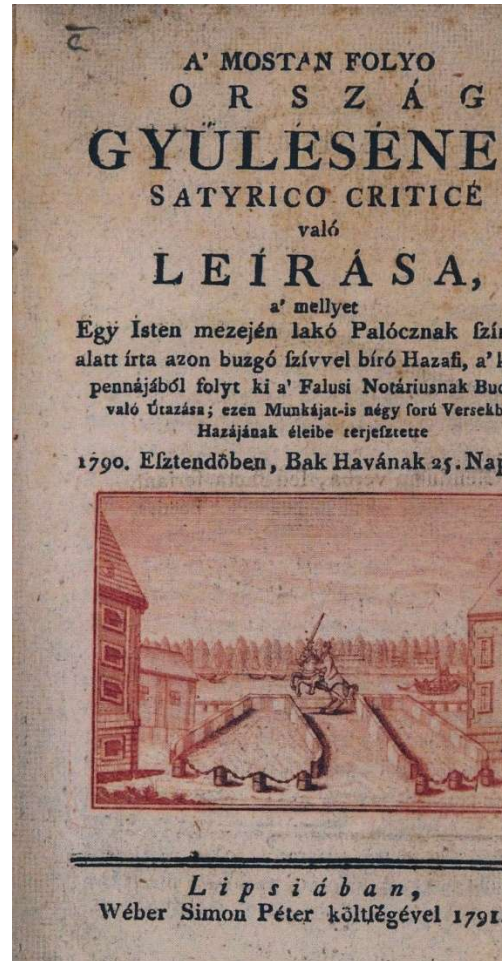
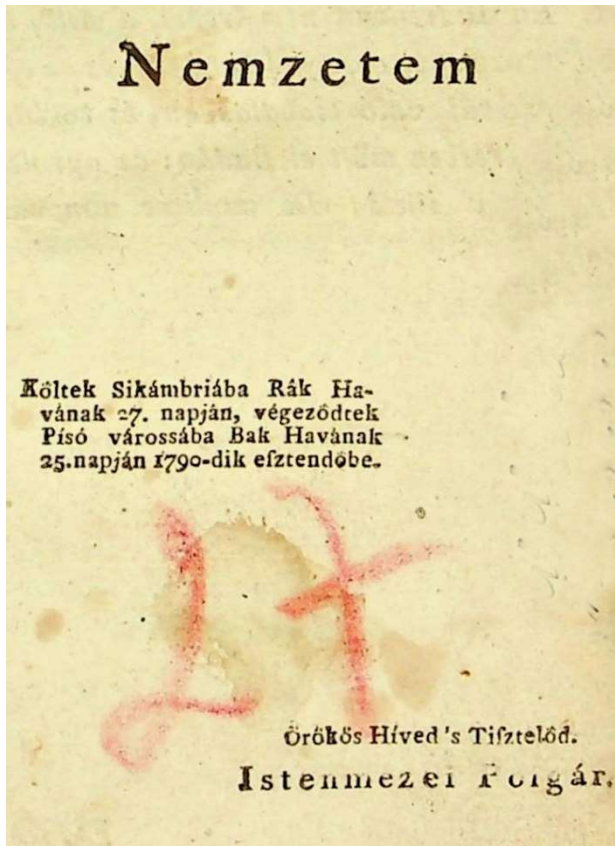
Kép formátum: JPG

Export: PDF/WORD/EXCEL

Cérnakesztyű alkalmazása a műtárgy védelme érdekében

Az egykori isaszegi Plébánia könyvtárából származó 232 éves, 288. oldalas rongypapírra nyomtatott könyvritkaság állományvédelmi munkája

Por eltávolítása a könyv lapjai közül ecset segítségével

Magyar Tanácsköztársaság **Isaszegi Tőzegüzem** munkásainak névsora

Isaszeg, 1919. június 18. - Leltári száma: 85.658.1.

A dokumentumállomány egyik több, mint 100 éves, helytörténeti forrásértékkel bíró adattári anyaga. Állományvédelmét indokolta: a megsárgult, savas, papírra kézzel tintával írt dokumentum fontos adatokat őriz. Többek között a munkások neveit, születési évüket, beosztásukat, családi állapotukat, munkabérüket, munkába belépésüknekidejét, stb.

MAGYAR TANÁCSKÖZTÁRSASÁG
ISASZEGI TŐZEGÜZEM

Munkásainak névsora

Sorszám	A munkás vevőjének és keresztnevét	Beosztása	Szület. éve	Családi állapota	Munkába belépés Munkába belépés	Munkabér	Munkabér
						K. Füll.	K. Füll.
1.	Szendvői Zsófia	munkás vevő	1888	nő	1919 apr. 1	2,50,- két	állandó
2.	Benczelits János	vezető	1896	férfi	1918 aug. 12	2,00,- két	---
3.	Molnár Sándor	gépész	1879	nő	1919 apr. 14	4,50,- két	---
4.	Konkoly István	felő	1893	nő	apr. 28	4,- két	---
5.	Kovács Pál	6. munkás	1883	nő	apr. 15	5,- két	---
6.	Kovács János	---	1873	---	---	5,- két	---
7.	Zavalia János	---	1884	---	apr. 14	4,00,- két	---
8.	Skóts Miklós	---	1879	---	máj. 19	4,00,- két	állandó
9.	Káizer Ferenc	---	1893	---	apr. 28	4,- két	állandó
10.	Skóts Miklós	---	1882	---	jún. 13	4,- két	---
11.	Szék János	---	1896	nő	apr. 28	4,- két	---
12.	Mészáros János I.	---	1879	nő	---	4,- két	---
13.	Kliment János	---	1898	nő	apr. 14	3,50,- két	---
14.	Gönci András	---	1900	---	máj. 5	3,50,- két	---
15.	Bécs János	---	1900	---	máj. 12	3,50,- két	---
16.	Kágy János	---	1901	---	máj. 12	3,50,- két	---
17.	Dobos János	---	1904	---	máj. 26	3,50,- két	---
18.	Závod Zsófia	2.6.---	1904	---	jún. 2	2,50,- két	---
19.	Mészáros János	1.6.---	1902	---	jún. 18	2,50,- két	---
20.	Ózsvári Miklós	munkás vezető	1880	nő	febr. 26	2,10,- két	---
21.	Földi István	ipari és segéd b.	1893	---	apr. 28	2,10,- két	állandó
22.	Palágyi István I.	munkás	1903	nő	apr. 16	2,50,- két	állandó
23.	Palágyi István II.	---	1904	---	---	2,50,- két	---
24.	Mészáros János	---	1903	---	---	2,50,- két	---
25.	Benczelits Zsófia	---	1903	---	---	2,50,- két	---
26.	Szendvői István	segéd b. munkás	1903	nő	máj. 26	2,50,- két	---
27.	Szendvői István	segéd b. munkás	1903	nő	máj. 26	2,50,- két	---
28.	Marinák Pál	---	1903	---	---	2,50,- két	---
29.	Saláti László	---	1903	---	---	2,50,- két	---
30.	Dobos István	---	1902	---	máj. 19	2,50,- két	---
31.	Benczelits Zsófia	---	1902	---	apr. 28	2,50,- két	---
32.	Csörgő Gyula	---	1903	---	máj. 26	2,50,- két	---
33.	Mészáros István Zsófia	---	1904	---	apr. 29	2,- két	---
34.	Kovács János II.	---	1904	---	apr. 28	2,- két	---
35.	Mészáros János II.	---	1904	---	jún. 16	2,- két	---
36.	Szendvői István	---	1904	---	máj. 5	2,- két	---
37.	Kovács Andrásné	segéd b. munkás	1861	özvegy	máj. 12	2,50,- két	---
38.	Tinna Mária	---	1896	---	---	2,50,- két	---
39.	Rajcs Katalin	---	1896	---	máj. 19	2,50,- két	---
40.	Csörgő János	---	1902	---	máj. 12	2,50,- két	---
41.	Sári Beáta	---	1904	---	---	2,- két	---
42.	Benczelits Zsófia	---	1904	---	jún. 2	2,- két	---
43.	Szendvői Mária	---	1904	---	jún. 17	2,- két	---
44.	Szendvői Beáta	---	1904	---	máj. 12	2,- két	---

Isaszeg 1919. június 18.

Állományvédelmi igazolást:
Magyar Tanácsköztársaság
Havasi Pál,
Kovács János,
Benczelits Zsófia

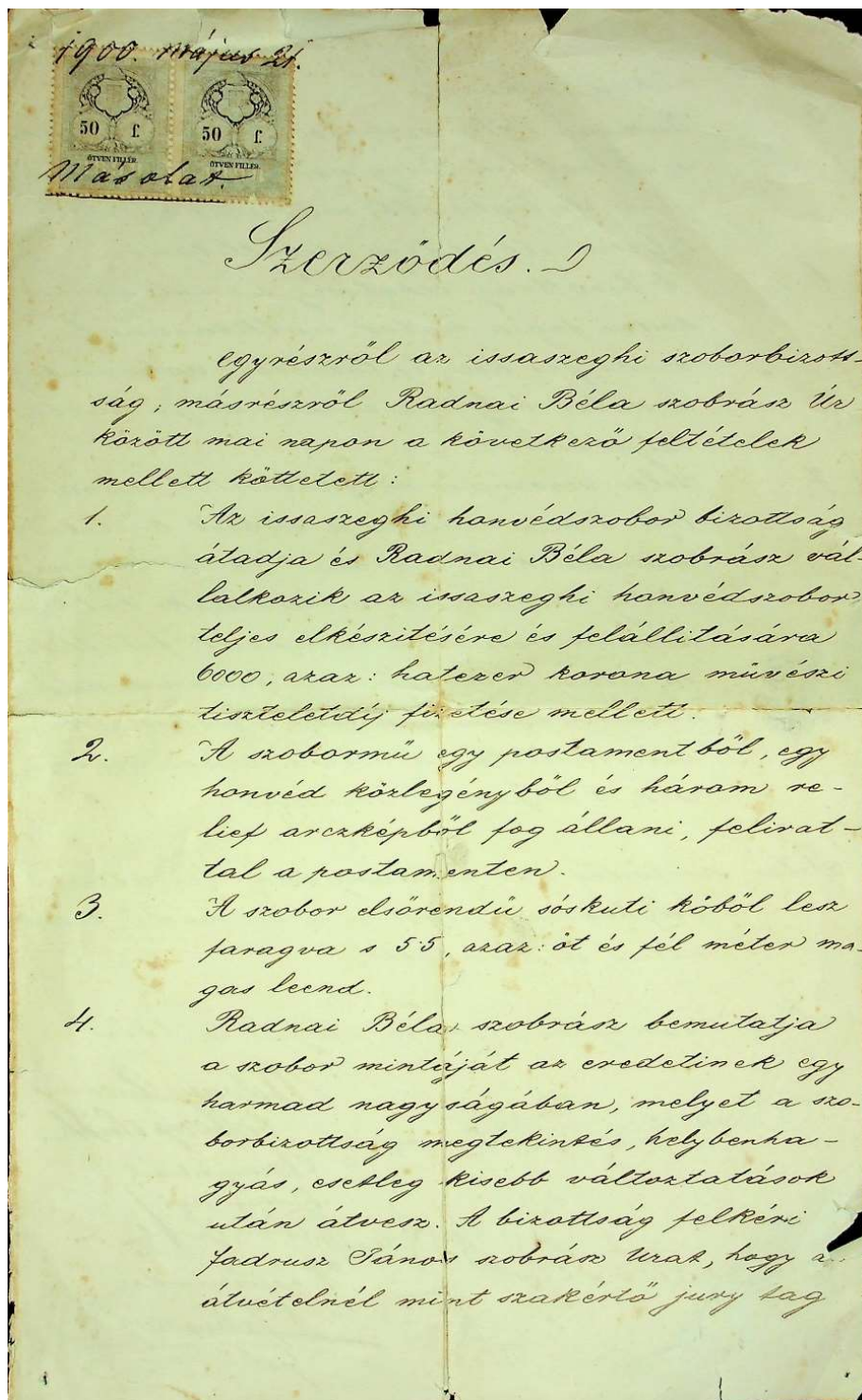
Munkásainak névsora

Művelődési Ház és Múzeumi Kiállítóhely

A dokumentumállomány védelme az NKA Múzeumok Kollégiuma pályázatából vásárolt Czur Aura Pro eszközzel folyamatosan halad. Sajnos a múzeum honlapja alkalmatlan a közzétételre, ezért a Synology adattároló NAS rendszerre külön mappában tároljuk az állományvédelmen átesett dokumentumokat. Elsősorban a sérült, rossz megtartású, savas, esetleg zsírpapírra gépelt XIX. sz-i és a XX. század elejéről származó archív anyag kerül feldolgozásra. A dokumentum állomány jelenleg savmentes papírdobozokban van tárolva, a digitális másolatok elkészítését követően, savmentes palliumba helyeztük azokat és így kerültek visszahelyezésre. Az első szakaszban a könyv és dokumentum állományból mintegy 85 db került feldolgozásra, a Czur Aura Pro állományvédelmi eszközzel. A munkát folyamatosan tervezzük elvégezni.

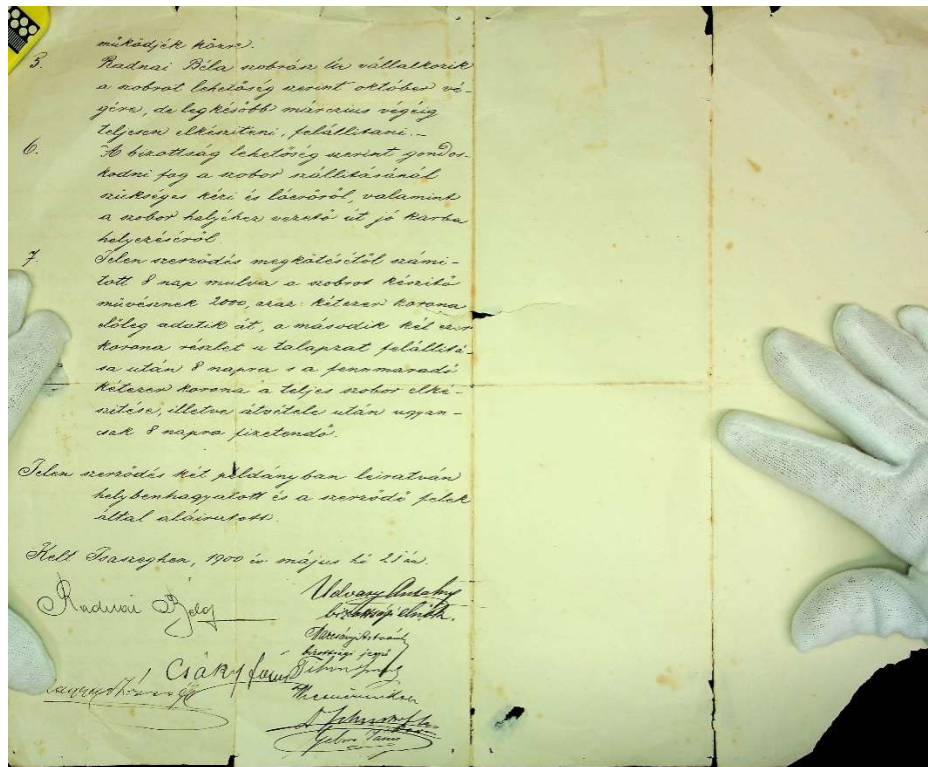
Radnai Béla szobrászművész szerződése az isaszegi Honvédszobor készíttetésére. Kelt, Issaszeghen, 1900. május 21-én.

Leltári száma: 76.434.1.

A dokumentum állományvédelmét az előregedett papír, annak állapota, töredezettsége és kortörténeti értéke is indokolta.

A Szerződés hátlapja

A FocusArt Kft-től vásárolt savmentes palliumba helyeztük a 122 éves, értékes dokumentumot, majd visszahelyeztük azt a savmentes tárolódobozba. Valamennyi esetben így jártunk el.

A fentiek alapján a Nemzeti Kulturális Alap Múzeumok Kollégiumától pályázat útján kapott, visszamenő térítendő támogatáson felül, amelyet ezúton is megköszönünk, igyekeztünk saját erőből is segíteni a múzeum állományvédelmi, megelőző műtárgyvédelmi munkáját.

TFA

Az **anyagintézmény** jóvoltából a műtárgykörnyezeti

adatmérésére 3 db külső TFA rádiójelvezérelt hőmérséklet és páratartalom mérő készüléket tudtunk vásárolni a pályázati támogatáson felül. A meglévő (5 db) külső érzékelő mellé, a TA-140 KlimaLogg Pro központi adattároló és mérő egységünk

bővítésére. A megvásárolt újabb készülékeknek köszönhetően az intézmény teljesen lefedett (összesen 8 db külső érzékelő), belülről egy központi egységről leolvasható minden műtárgykörnyezeti adat. A bővítés során a következő helyeken helyeztük el a mérőeszközöket: időszak kiállítótér, textiltároló szekrény, állandó kiállítás.

Eredetileg a fentiek szerepeltek a beadott pályázatunkban, de sajnos az igényelt támogatásnál kevesebb összeget kaptunk, ezért a pályázati beszerzésből ki kellett hagynunk a mérőeszközök vásárlását.

Az Isaszegi Múzeumbarátok Köre segítségével pedig, az SZJA 1%-ból savmentes tárolódobozokat és palliumokat vásároltunk.

ATFA külső hőmérséklet és páratartalom érzékelők műszaki adatai :

Hőmérséklet:

Mérési tartomány: -40°C - $+60^{\circ}\text{C}$ Pontosság: 1°C

Páratartalom:

Mérési tartomány: 0 - 99% RH

Pontosság: $\pm 3\%$ RH

A külső vezeték nélküli érzékelők bővítésével (3 db) a mérések rendszeressé váltak, bármikor ellenőrizhetők. az adatok számítógépre tölthetők. A központi egységen keresztül az adott külső érzékelők ID kódjának segítségével, pontosan lehívhatók a mért paraméterek. A megengedett értéktől eltérő mérés esetén (hőmérséklet, légnedvesség), gyorsabbá válik a beavatkozás. A PC szoftveren az ID kódokat átírhatjuk, a mérési helyszínek nevével is.

Jelen beszámoló másodpéldánya a Múzeumi Kiállítóhely (Falumúzeum) honlapján (<http://muzeum.isaszeg.hu>), Facebook oldalán (<https://www.facebook.com/Isaszegi-Falum%C3%BAzeum-523865404309570/>) és az NKA szerződésében foglaltaknak megfelelően, a Hungaricana Közgyűjteményi Portálra is elhelyezésre, feltöltésre került <https://hungaricana.hu/hu/nka-palyazati-beszamolo-feltoltese/>

Az NKA Múzeumok Kollégiuma pályázatán nyert támogatásból, amely **350.000,-Ft** volt a műtárgyvédelmi eszközök beszerzése, restaurálása és a néprajzi tárgyak vegyszeres fertőtlenítése valósult meg, amely hosszú távon hozzá járul az Isaszegi Múzeumi Kiállítóhely állandó kiállításában bemutatott és a raktárakban őrzött műtárgyállomány megőrzéséhez.

Tisztelt Bíráló Bizottság!

Az NKA Múzeumok Kollégiuma vissza nem térítendő pályázati támogatását ezúton is megköszönjük!

A fentiek alapján kérjük az Isaszegi Művelődési Ház és Múzeumi Kiállítóhely **Szakmai Beszámolójának** elfogadását!

Hivatalosan igazoljuk, hogy az NKA Múzeumok Kollégiuma **209111/00033 azonosító számú pályázatán kapott támogatást a pályázati célnak megfelelően használtuk fel.**

Isaszeg, 2022. május 17.

Pongrácz Gabriella
igazgató

Szmolicza József
gyűjteménykezelő

Az NKA Szakmai Beszámoló 1. számú Melléklete Dokumentáció 1813-ban készült térkép restaurálásáról

Tárgy: Térkép 1813

Leltári száma: 2021.1.1.

Anyaga: merített papír

Technika: kézzel festett, tussal írt

Mérete: 75,5 x 37,5 cm

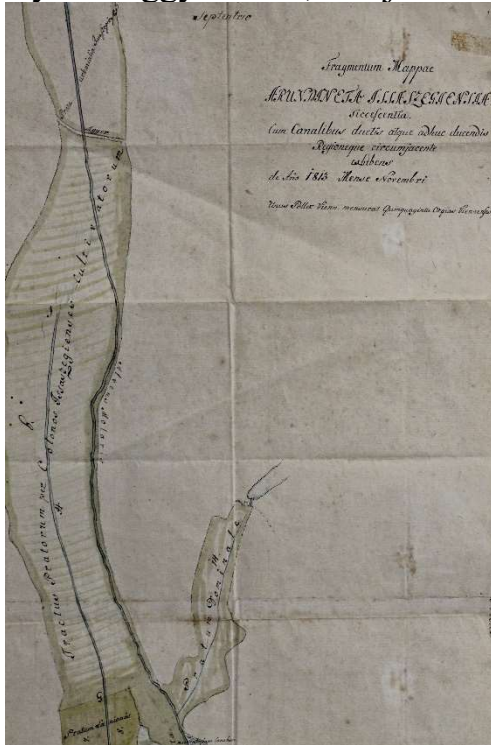
1812-ben a Rákos-patak nádassal borított részének kiszikkasztásával, a vizenyős terület lecsapolásával művelhető földet nyert a falu. Egy év eltelte után ezt az állapotot rögzítette a térkép.

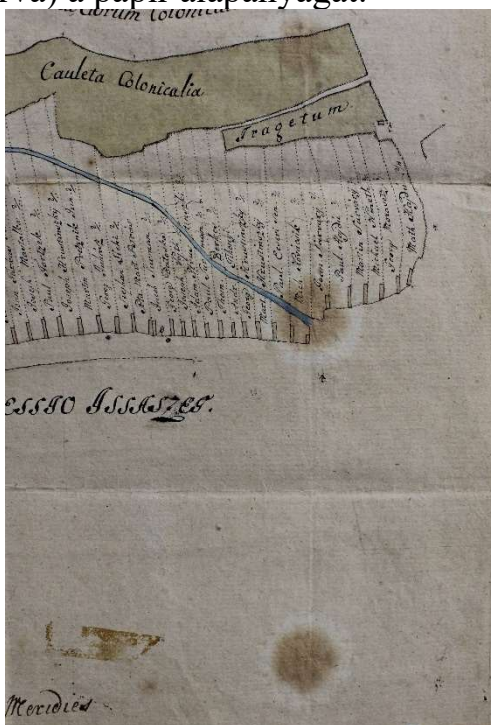
Állapotleírás

Merített papírra kézzel festett és írt, középen kétrét, majd nyolc részre hajtogatott térkép.

Hordozó anyaga korának megfelelő állapotú, a hajtogatásoknál elvékonyodott, több helyen meggyűrődött, a hajtásokban elszíneződött.

Összehajtogatott állapotban olyan behatás érte, mely átnyomódva a papíron, foltot és kimaródást okozott, kör alakban elszínezve, illetve kifehérítve (kimarva) a papír alapanyagát.

Szegélye helyenként szakadozott, kissé hiányos.

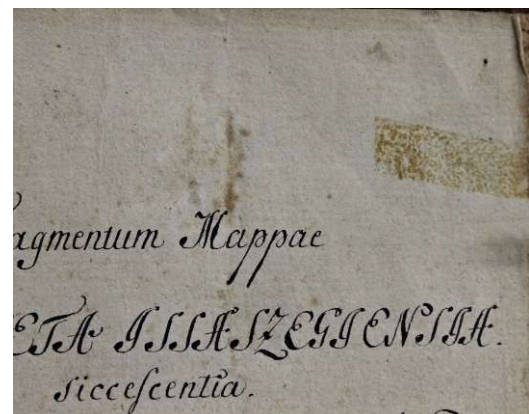
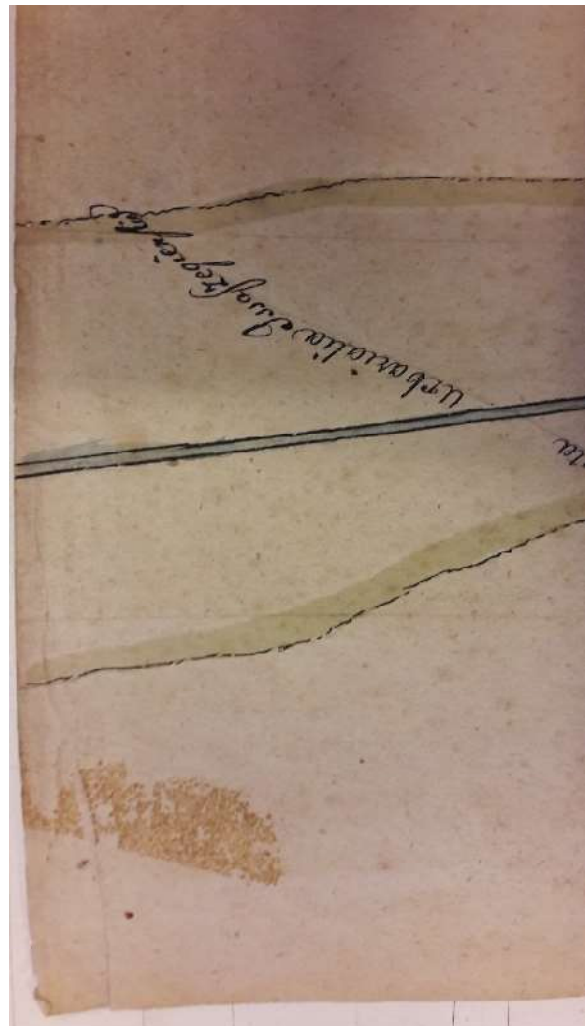
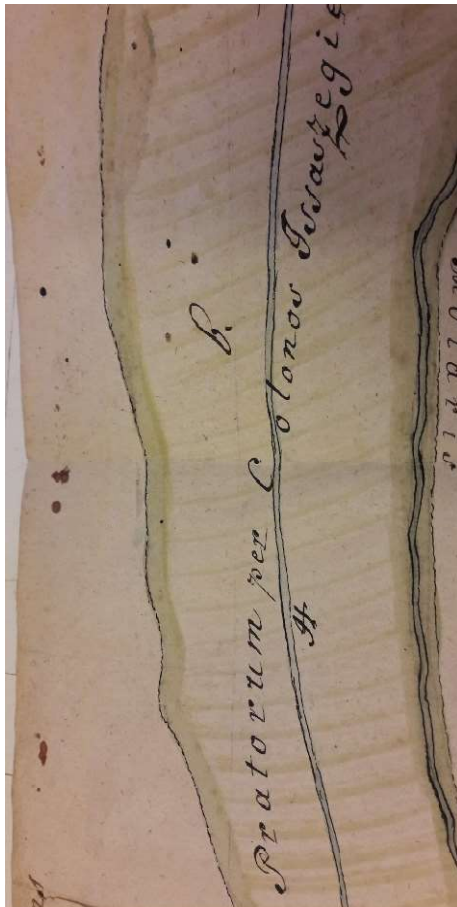
Több helyen ragasztószalag lenyomata, jobb oldalán vasgallusz tintától, esetleg vértől(?) származó foltok láthatók.

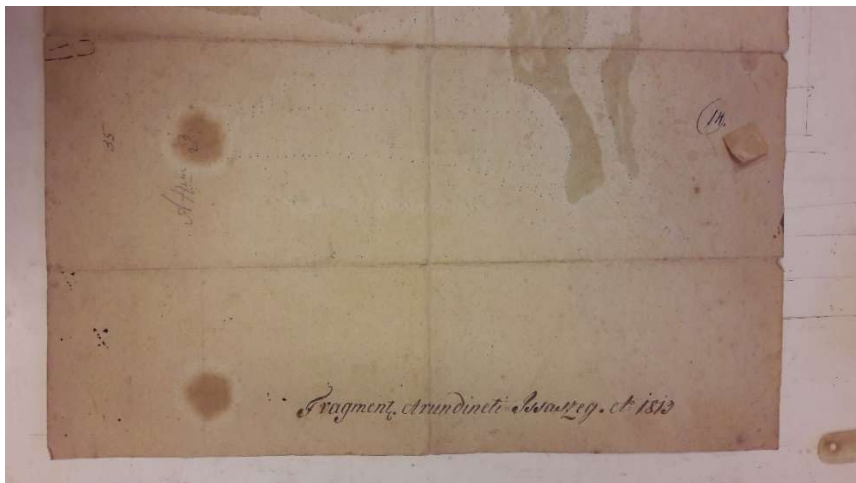
Restaurálás menete

Tisztítása ecsettel, kaucsuk-latex szivacsradírral (Wishab), kaucsuk alapú radírokkal (Koh-I-Noor), tüll előtét alkalmazásával, állíthatószívó-erejű porszívózással történt.

A radírpör alkalmazása kíméletes, alkalmazható volt a rajz egész felületén úgy, hogy nem károsodott a színes festés és az írás, a por és a különféle felületi szennyeződések azonban jól eltávolíthatók voltak.

A hajtogatásokat száraz ecseteléssel, a felületre ragadt maradványokat (pl. légypiszok, ragasztó szalag enyvezése, vasgallusz tinta lecsöppenése) szikével kíméletesen lepattintottam, majd radírpörrel letisztítottam.

Mivel száraz tisztítással csak a felületen lévő szennyezések szüntethetők meg, a papír rostjai közötti nem, szükség volt nedves tisztításra is.

A térképet két papírlapból készítették, ezeket fedő ragasztással, enyv tartalmú ragasztóval illesztették össze.

A kezeléseket előtt oldódás-próbákat végeztem a festékeknél és az írásnál egyaránt, mert ha szükséges, a színes anyagokat és a tintát fixálni kell, hogy a festék és tinta esetleges gyenge kötése miatt az áztatás során „levézés” ne keletkezzen. A festék és a tinta nem oldódott. A barnás-fehéres foltok halványításához szintén próbát végeztem a papíron, a barna foltot porrá tört citromsavas pakolással kezeltem, ennek hatására a foltok sötétebb közepe elhalványodott.

A kezelést több, alapos áztatás követte, majd az esetleges penészfoltok eltávolítása, a penészgombák okozta elszíneződések elhalványítása és a fertőtlenítésre leginkább alkalmas kálium-permanganát oldat segítségével (KMnO₄).

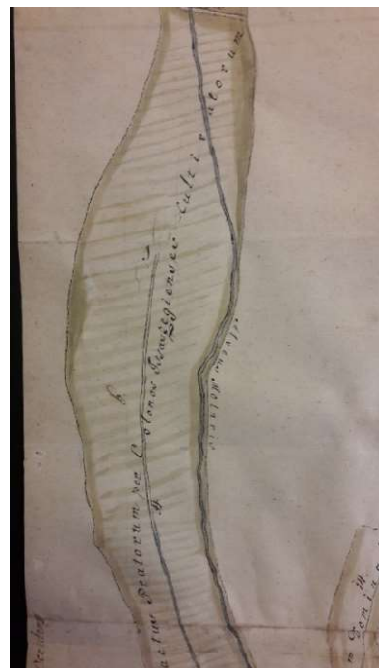
Ezek az anyagok nem elég erős redukáló szerek, ezért a papíron mangán-dioxid (barnakő; MnO) képződik, ami sötétbarna színű. Ennek redukálásához kálium-metabiszulfitos kezelésre volt szükség.

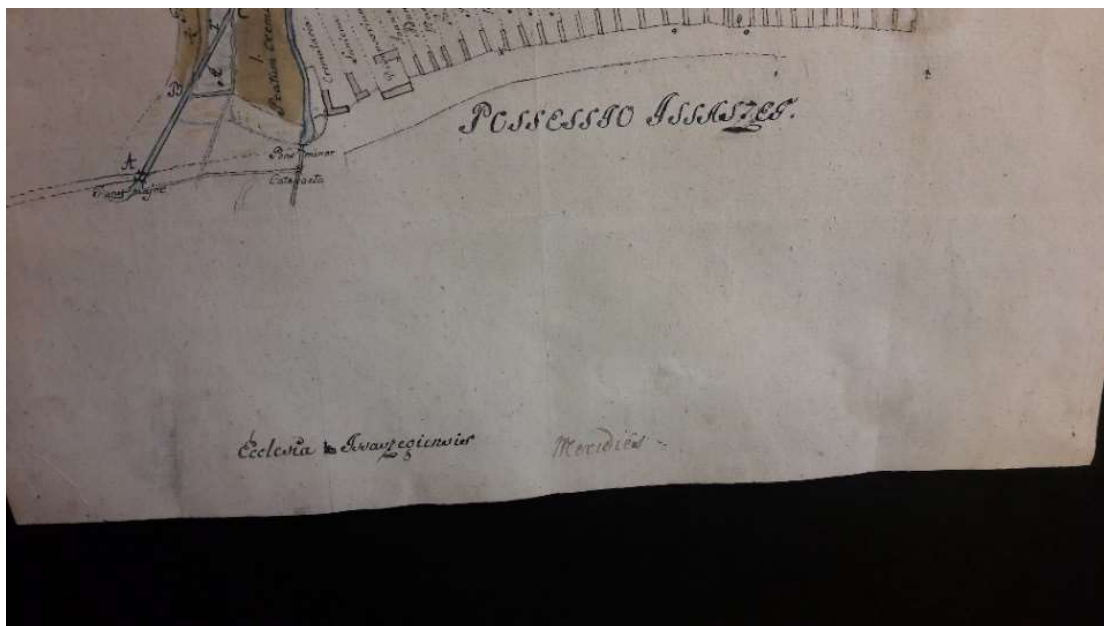
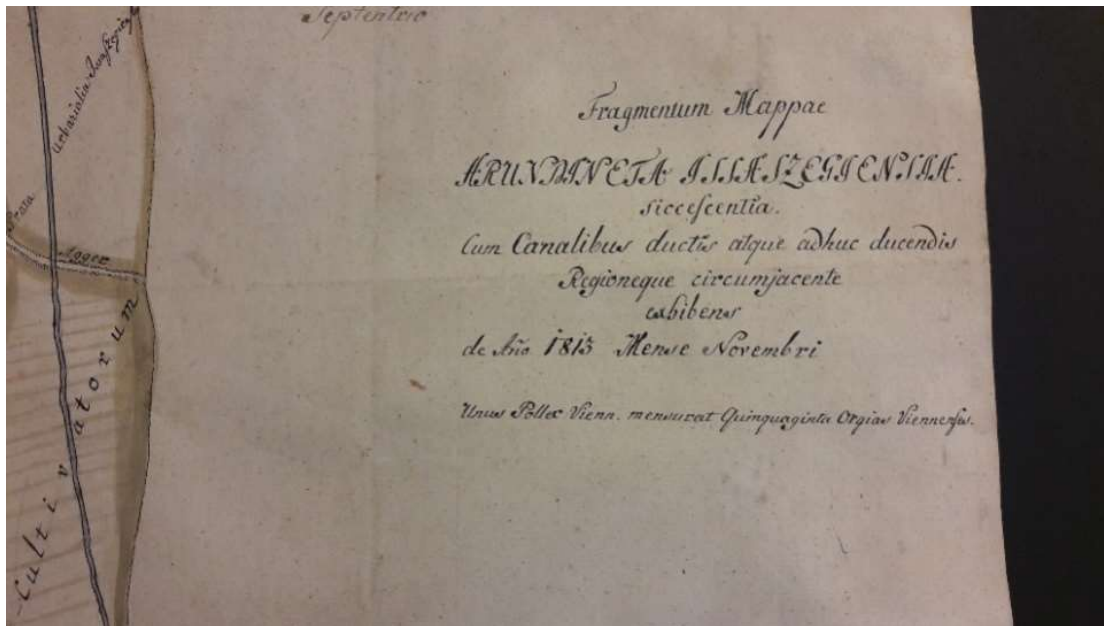
A kezelés után a fertőtlenített lap öblítése következett, hogy a papírban lévő összes savas oldat eltávozzon.

Utolsó lépés „pufferolás” volt, kalcium-hidroxid oldatba merítéssel.

Megerősítésre CMC desztillált vizes oldatát használtam.

A nedves kezelés során a térkép ragasztása feloldódott, ezért a kezelések, préselések, száradás után a két lapot újra össze kellett illeszteni, CMC vizes oldatával ragasztva, majd préselve.

Obsitos levél 1882-ből
Tárgy: Honvéd Vég- elbocsátó (Obsitos levél)

Leltári száma: 2021.1.2.

Mérete: 47 x 31 cm

Technika: lithográfia

Anyaga: gyártott papír, vasgallusz tinta

Állapotleírás

Négyrét és szélein behajtogatott, egylapos, felületén fényezett, krétázott dokumentum.

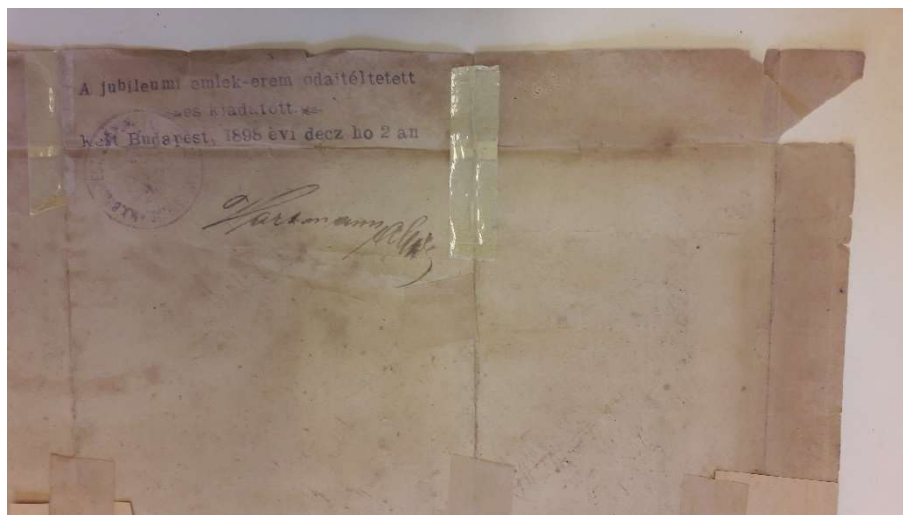
A papír alapanyaga savas, törékeny.

A hajtasok mentén elszíneződött, megkopott, több helyen beszakadt.

Felülete szennyezett, víz- és foxing-foltos.
 A nyomtatott háttér és a kézírás jó megtartású, de levézés-próbát igényel a
 kezelés előtt.
 Hátoldalán igazoló pecsét és aláírás látható.

A szakadásokat papír és cellulux ragasztóval erősítették meg, a dokumentum aljára Technocol Rapid ragasztóval papírcsíkot erősítettek, rajta fekete filc-tollal írt, pirossal aláhúzott magyarázó szöveg olvasható.

Restaurálás

Óvatos tisztítás ecsettel, szivacsradírral (Wishab), kaucsuk alapú radírokkal (Koh-I-Noor).

A hajtogatásokban száraz ecseteléssel történő tisztítás, az esetleg a felületre ragadt maradványok (pl. légy piszok) lepattintása, majd kíméletes radírpórral történő tisztítás

Nedves tisztítás előtt oldás- oldódás-próbákat kell végezni a pecsénél és az írásnál egyaránt, ha szükséges, a tintát fixálni kell.

A ragasztó szalagok és az alsó szélre ragasztott felirat eltávolítása oldószeres, nedves pakolással.

Nedves tisztítás: áztatáskövetően az elszíneződések halványítására és fertőtlenítésre kálium-permanganát oldatot (KMnO_4), majd redukáláshoz kálium-metabiszulfid oldatokat használtam.

Kezelés után a fertőtlenített, enyhénifehéřített lap öblítése következett, hogy a papírban lévő összes savas oldat eltávozzon.

Pufferolás kalcium-hidroxid oldattal, a megerősítés CMC vizes oldatával történt. Szárítás levegőn, majd a szivópapírok és filcek közötti simítás, préselés.

Javítások, megerősítések japán papíros alátámasztással, a hiányok kiegészítése színezett papírpéppel és préseléstörtént.

Az elkészült dokumentumot savmentes paszpartuba helyeztem el.

Tárolási javaslat: a tárgyak raktári elhelyezése: 18-20 C⁰, 50-55% RH, fénytől védve, fekvő tárolva, savmentespapírok közt.

Kiállítási körülmények: 20 C, 50-55% RH, 50 Lux fényerősség mellett.

A műtárgyak szállítása: savmentes anyagokba csomagolva, dobozban rögzítve.

Budapest, 2022. január 30.

Murnerné Lukács Katalin
okl. művészrestaurátor